

Paweł Gotowiecki

Raport
z badania oceny nauczycieli akademickich
przez studentów
Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych
Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości
w roku akademickim 2013/2014

Ostrowiec Świętokrzyski 2014

SPIS TREŚCI:

CZĘŚĆ I. PRZEDMIOT I CEL BADAŃ.....

1) Ocena nauczycieli akademickich jako element polityki jakości kształcenia

2) Metodologia badań

3) Organizacja i przebieg badań

CZĘŚĆ II. PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ

1) Wyniki badań

2) Ilościowa i jakościowa analiza wyników badań

3) Wnioski z badań

ZAŁĄCZNIKI

Zał. 1. Ankieta oceniająca nauczycieli akademickich (wzór)

Zał. 2. Odpowiedzi na pytania otwarte

CZĘŚĆ I. PRZEDMIOT I CEL BADAŃ

1. Ocena nauczycieli akademickich jako element polityki jakości kształcenia

Analizując teoretyczne aspekty problematyki oceny nauczycieli akademickich, należy zwrócić uwagę na podkreślane w literaturze rozbieżności terminologiczne samego pojęcia ewaluacji. Błędem, zdaniem większości teoretyków, jest definiowanie procesu ewaluacji według kryteriów *stricte* słownikowych, a więc utożsamianie terminu „ewaluacja” z ocenianiem, szacowaniem wartości wybranych elementów procesu kształcenia¹. Aby ewaluacja była celową, tzn. służyła osiągnięciu zakładanych efektów (*ergo* optymalizacji procesu kształcenia), leksykalna interpretacja tego obcojęzycznego terminu musi być wzbogacona o kontekst analityczny, refleksyjny, badawczy. Sam zaś element ocenny (a należy podkreślić, że wartościowanie w procesie ewaluacji nie powinno być utożsamiane z wyrażaniem wyniku w kategoriach ilościowych) powinien być nie celem samym w sobie, ale narzędziem modyfikacji i zmian².

Jedną z uwzględniających powyższe założenia, proponowanych w literaturze definicji ewaluacji, jest ujęcie Anny Brzezińskiej. Autorka rozumie ewaluację jako *proces zbierania informacji o przebiegu działania i uzyskiwanych efektach oraz ich analizowania w celu udoskonalenia przebiegu tego procesu i osiągnięcia zamierzonych efektów*³.

Krystyna Ciekot proponuje natomiast zawrzeć definicję ewaluacji w wyróżnikach. Autorka widzi je następująco:

¹ H, Mizerek, *Dyskretny urok ewaluacji* [w:] *Jak być jeszcze lepszym. Ewaluacja w edukacji*, red. G. Mazurkiewicz, Kraków 2012, s. 37-38.

² Szerzej na ten temat zob. K. Ciekot, *Funkcje ewaluacji w zapewnianiu jakości kształcenia w uczelniach wyższych*, Wrocław 2007, s. 37-41

³ A. Brzezińska, *Miejsce ewaluacji w procesie kształcenia* [w:] *Ewaluacja procesu kształcenia w szkole wyższej*, red. A. Brzezińska, J. Brzeziński, Poznań 2000, s. 94.

- czynności składające się na ewaluację obejmują ocenianie lub wartościowanie; ewaluacja jest zawsze zorientowana na zamierzony cel, a jej pierwszorzędnym zadaniem jest kontrola procesu kształcenia i zbieranie informacji niezbędnych do decydowania o nim, jego ciągłego polepszania;
- zabiegi ewaluacyjne powinny zawierać sprawdzone naukowo metody;
- celem ewaluacji jest minimalizacja złych rozwiązań, zamiast nierealistycznego poszukiwania rozwiązań idealnych;
- ewaluacja jest pomocna przy planowaniu i podejmowaniu decyzji;
- rezultatem ewaluacji jest ustawiczna racjonalizacja działań, z uwzględnieniem perspektywy potrzeb⁴.

Henryk Mizerek, skupiając się na pozabadawczych wyróżnikach ewaluacji, traktuje ją nie tylko jako specyficzny rodzaj badań społecznych, ale także jako swego rodzaju refleksję nad wartością działania. Tak rozumiana ewaluacja stanowić zatem będzie namysł nad wartościami tkwiącymi w procesie kształcenia i proces odkrywania tych wartości. Ewaluacja zatem skupiać się powinna nie tylko nad efektywnością działania, ale nad wartością celów procesu kształcenia⁵.

Wydaje się, że w realiach polskich uczelni – nie wyłączając z tej kategorii także Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości – wzmiankowana refleksyjna rola ewaluacji wciąż jeszcze pełni rolę podrzędną w stosunku do roli badawczej, ta ostatnia zaś wynika wprost z obowiązków nałożonych na szkolnictwo wyższe przez ustawodawcę (w kontekście omawianej problematyki kluczowe znaczenie ma art. 132 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym nakładający na uczelnie obowiązek sporządzania okresowej oceny nauczyciela akademickiego)⁶. Stąd wniosek, że ewaluacja (jako rodzaj stosowanych nauk społecznych) uprawiana jest przede wszystkim w ramach paradygmatu postpozytywistycznego, a same badania, używając języka metodologicznego, przyjmują charakter klasycznych empirycznych badań ilościowych, gdzie kryteriami ewaluacji są przede wszystkim efektywność i skuteczność⁷. Źródeł takiego stanu rzeczy jest kilka, przy czym główne uważałbym

⁴ K. Ciekot, *op. cit.*, s. 42.

⁵ H. Mizerek, *op. cit.*, s. 46-48.

⁶ Dz.U. 2005 Nr 164 poz. 1365.

⁷ Mizerek H., *Tam, gdzie kończą się zakłęcia, a zaczyna ewaluacja* [w:] *Ewaluacja w edukacji: koncepcje, metody, perspektywy*, red. B. Niemierko, M. K. Szmigel, red. Kraków 2011, s.29-39

normatywne podejście do problematyki ewaluacji i traktowanie jej w sferze powinności. Oczywiście w naturalny sposób grozi to biurokratyzacją procesu ewaluacji, *eo ipso* znacznie zawęży potencjalne możliwości płynące z wykorzystania ewaluacji w poprawie jakości kształcenia.

W jakimś sensie pochodną powyższego podejścia (choć zapewne w jeszcze większym stopniu wynikiem obowiązującego systemu kształcenia), jest reaktywny charakter ewaluacji w większości polskich uczelni (w tym w WSBiP). Tego typu ewaluacja, przeprowadzona po zakończeniu cyklu kształcenia, ma charakter podsumowujący, zaś wyprowadzone wnioski służyć mają udoskonaleniu procesu kształcenia w przyszłości, nie zaś korekcie działań w trakcie cyklu⁸. Warto zwrócić uwagę na niebezpieczeństwo wyływające z takiego charakteru ewaluacji – w momencie wyciągnięcia wniosków po kolejnym cyklu najczęściej w realiach uczelnianych kolejny cykl jest już zaprognozowany albo wręcz w toku, co rodzi pytanie o możliwość efektywnego wdrożenia działań naprawczych.

W praktyce ewaluacja często utożsamiana jest z oceną nauczycieli akademickich dokonywaną przez studentów. Nie jest to twierdzenie precyzyjne, gdyż ocena taka stanowi prawie zawsze tylko określoną część procesu ewaluacji, natomiast niewątpliwie część bardzo istotną. Z tego też względu ocena budziła i budzi kontrowersje, które skrótowo należy przybliżyć. Przede wszystkim zarzuty dotyczą wiarygodności ocen studenckich oraz kompetencji studentów do oceniania osób prowadzących zajęcia. Jak jednak zauważają Seweryn Rudnicki i Anna Szwed, szereg badań, w których stosowano wystandaryzowane i stosowane na uczelniach narzędzia badawcze, potwierdziło rzetelność badań oraz dużą zgodność oceny zajęć wśród uczestniczących w nich studentów (o czym świadczy uzyskiwana wysoka mediana korelacji). Większą wątpliwość w literaturze budzi natomiast sama trafność ocen studenckich, tzn. stosowanie przez ankietowanych obiektywnych kryteriów oceny zajęć⁹.

⁸ A. Brzezińska, *op. cit.*, s. 97.

⁹ S. Rudnicki, A. Szwed, *Ocenianie oceniających. Trzy pytania o ewaluację zajęć dydaktycznych* [w:] *Ewaluacja jakości dydaktyki w szkolnictwie wyższym. Metody, narzędzia, dobre praktyki*, red. W. Przybylski, S. Rudnicki, A. Szwed, Kraków 2010, s. 43-44. Autorzy opisują tzw. efekt doktora Focha, gdzie udający nauczyciela akademickiego aktor, który wygłosił dla studentów efektowny, ale pozbawiony merytorycznej treści wykład, został przez studentów bardzo wysoko oceniony

Z powyższego względu procedura oceniania nauczycieli akademickich przez studentów budzi duże zastrzeżenia środowiska akademickiego. Obiegowe opinie środowiskowe wskazują, że studenci poprzez ankietę oceniającą nauczycieli akademickich nagradzają bądź karają tych ostatnich. Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność”, antycypując ewentualne rozwiązania w postaci prawnego uregulowania na szczeblu rozporządzenia ministerialnego kwestii ankiet studenckich, złożyła zdecydowany protest na ręce Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Związek postulował m. in. udział psychologów, socjologów, statystyków w opracowywaniu ankiet, wyłączenie z ankiet ocen subiektywnych, wyłączenie pytań o ocenę merytorycznego przygotowania nauczyciela akademickiego do prowadzenia zajęć (zwłaszcza w I semestrze studiów) czy wprowadzenie obligatoryjności ankiet (celem podniesienia ich reprezentatywności)¹⁰.

Przytoczone obiekcje w dużym stopniu obrazują opinie środowiska akademickiego o wadliwości procesu ankietowania studentów oraz interpretacji uzyskanych wyników. Wydaje się, że należy oddzielić te dwie kwestie, osobno rozpatrując czynniki mające wpływ na wyniki ankiet studenckich i kwestię ich analizy. Seweryn Rudnicki i Anna Szwed przeprowadzili ciekawy przegląd opisywanych w literaturze czynników wpływających na wysokość oceny studenckiej. Zaliczają się do nich:

- motywacja studentów – generalnie wyższe oceny przyznają studenci, którzy są zainteresowani przedmiotem lub mocno zmotywowani do nauki;
- dobrowolność udziału w kursie – wyżej oceniane są zajęcia wybierane niż obligatoryjne;
- spodziewana ocena – badania stwierdziły możliwość „kupowania” przychylności studentów w zamian za podwyższanie ocen końcowych (bądź dawanie do zrozumienia, że oceny będą wysokie);
- ekspresyjny styl prezentacji – akurat ta cecha wydaje się wspierać proces uczenia się, zatem nie przekreśla trafności ocen;
- poziom zaawansowania kursu – wg przeprowadzonych badań wyżej oceniane są kursy zaawansowane niż wprowadzające, jednak związek ten jest słaby;
- dyscyplina akademicka – wyżej oceniane są kursy z dziedzin humanistycznych, nieco niżej z nauk społecznych, a najniżej przedmioty matematyczno-przyrodnicze;

¹⁰ Stanowisko Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” w sprawie studenckich ankiet oceny nauczyciela akademickiego, 21 września 2014, „Biuletyn Informacyjny Krajowej Sekcji Nauki NSZZ ‘Solidarność’”, 2013, nr 9-10.

- wymagany nakład pracy – wyżej oceniane są zajęcia wymagające od studentów znacznego nakładu pracy;
- brak zapewnionej anonimowości oceniających – opinie wyrażane nieanonimowo są zazwyczaj wyższe;
- obecność osoby prowadzącej zajęcia w czasie oceny – szczegół ten ma dość istotne znaczenie, ponieważ wypełniane w obecności wykładowców ankiety prowadzą do wyższej oceny ich pracy;
- ujawnienie celu ocen – jeżeli studenci zdają sobie sprawę, że wyniki ewaluacji będą używane do decyzji personalnych, oceniają wyżej, niż gdy opinie mają służyć jedynie do poprawy warsztatu osoby prowadzącej;
- niektóre cechy osobowości osoby prowadzącej – szczególnie entuzjazm, energiczność i pozytywna samoocena¹¹.

Istotnym wydaje się pytanie, jak organy odpowiedzialne za przygotowanie procedury oceny nauczyciela akademickiego przez studentów mogą wpłynąć na modyfikację czynników wpływających na ocenę w kierunku maksymalnie dużej obiektywizacji tejże oceny. Literatura dość zgodnie łączy w tym miejscu kwestię przygotowania obiektywnych narzędzi badawczych z przekonaniem wykładowców o zasadności badań i zachęceniem studentów do rzetelnej odpowiedzi na pytania¹².

W tym miejscu należy raz jeszcze odnieść się do kwestii aksjologicznego podłoża oceny nauczyciela akademickiego i wartościowania w odniesieniu do efektów kształcenia. Podkreśliłbym trzy zasadnicze czynniki, które możemy traktować jako *conditio sine qua non* efektywnej ewaluacji. Po pierwsze - ocena nauczyciela akademickiego powinna się koncentrować na kompetencjach, nie zaś znaczeniowo uboższych sprawnościach i umiejętnościach, natomiast wśród tychże kompetencji musi się znaleźć miejsce na wartości w tym przede wszystkim wartości autoteliczne¹³. Po drugie – należy założyć, że poznanie przez nauczyciela własnych, wzajemnie się uzupełniających kompetencji: merytorycznych, metodycznych, psychologicznych sprzyja efektywności oddziaływania z przedmiotem uczącym

¹¹ S. Rudnicki, A. Szwed, *op. cit.*, s. 45-46.

¹² K. Zatoń, *Ewaluacja jakości kształcenia nauczycieli akademickich*, „Rozprawy naukowe. Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu”, 2014, nr 45, s. 24.

¹³ Szerzej na ten temat: K. Ciekotowa, *op. cit.*, s. 93-101.

się (grupą studentów)¹⁴. Po trzecie – przyjąć należy, że ankiety w procesie ewaluacji stanowią dane wyjściowe nie zaś wynik procesu ewaluacji¹⁵.

Świadomość oraz jasne sformułowanie celów i zadań oceny nauczyciela akademickiego są warunkiem powodzenia ewaluacji. Błędne bądź niejednoznaczne podejście do ewaluacji już na etapie konstruowania jej założeń skutkować może brakiem precyzji w układaniu kwestionariusza ankiety, a co za tym idzie dyskusją czy nawet próbą podważania osiągniętych za pomocą tak opracowanego narzędzia wyników. Takie sytuacje nie należą do rzadkości w polskim środowisku akademickim, a kontrowersyjne przypadki są niejednokrotnie komentowane, także w mediach¹⁶.

W Wyższej Szkole Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim ewaluacja jest ważnym elementem uczelnianej polityki zapewniania jakości kształcenia. Wewnętrznym aktem regulującym zakres procesu ewaluacji oraz kompetencje w zakresie nadzoru nad realizacją tego procesu jest Zarządzenie Rektora nr 18/2012 z 7 grudnia 2012 r. w sprawie szczegółowych zadań Uczelnianego Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Wydziałowych Zespołów ds. Jakości Kształcenia i Oceny Jakości Kształcenia. Zgodnie z § 4 ust. 4 pkt b. powołanego zarządzenia za opracowanie procedury oceny zajęć i nauczycieli akademickich przez studentów zgodnie z zasadami określonymi w statucie uczelni oraz przeprowadzanie odpowiednich ocen odpowiedzialne są wydziałowe zespoły ds. oceny jakości przy wsparciu Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia.

Należy zwrócić uwagę, że system jakości kształcenia w WSBiP wciąż znajduje się na etapie wdrażania i testowania, stąd wiele wewnątrzuczelnianych regulacji, w tym te dotyczące ewaluacji, ma charakter ogólny i nie precyzuje szeregu kwestii. O ile zarządzenie Rektora nr 15/2014 z 19 maja 2014 wprowadza znowelizowany wzór kwestionariusza ankiety oceniającej nauczycieli akademickich (szerzej na ten temat zob. podrozdział 1.2), szczegóły procedury oceny nauczyciela akademickiego nie zostały określone. Nie został także określony tryb udostępniania ostatecznych wyników oceny nauczyciela akademickiego (z

¹⁴ K. Herda-Płonka, *Rola nauczyciela akademickiego w aktywizowaniu rozwoju studentów*, „Edukacja humanistyczna” 2013, nr 1, s. 53.

¹⁵ S. Rudnicki, A. Szwed, *op. cit.*, s. 46.

¹⁶ Przykładowo: W. Krzysztofiak, *Ewaluacja pracowników naukowych Uniwersytetu Szczecińskiego – kpina, groteska czy happening?*, <http://blogi.newsweek.pl/Tekst/spoleczenstwo/668885,ewaluacja-pracownikow-naukowych-uniwersytetu-szczecinskiego-%E2%80%93-kpina-groteska-czy-happening.html>

uwzględnieniem obowiązku ochrony danych osobowych) zainteresowanym podmiotom, a także nie został opracowany model wykorzystania wyników oceny nauczycieli akademickich, np. do ewentualnych działań naprawczych. Regulacja tych kwestii - wskazanie sposobu wykorzystania ewaluacji oraz identyfikacja odbiorców ewaluacji - pozwoli na pełne przystosowanie procedury oceny nauczycieli akademickich do potrzeb systemu jakości kształcenia, a zwłaszcza na efektywne wykorzystanie uzyskanych w wyniku oceny, zanalizowanych i zinterpretowanych wyników¹⁷.

Nie ulegają natomost wątpliwości rola i znaczenie procedury oceny nauczycieli akademickich w systemie jakości kształcenia w Wyższej Szkole Biznesu i Przedsiębiorczości. Można wymienić przynajmniej kilka czynników wskazujących na potrzebę ciągłego rozwijania tego rodzaju badań społecznych. Wśród nich wymieniłbym:

- relatywnie wysoki odsetek specjalistów bez uprzedniego doświadczenia dydaktycznego wśród pracowników naukowo-dydaktycznych (a więc w kategorii, wśród której mieszczą się zatrudnieni na umowę o pracę nauczyciele akademicy, jak również osoby wykonujące obowiązki dydaktyczne na podstawie umowy cywilnoprawnej);
- zatrudnianie kadry związanej z innymi ośrodkami akademickimi, posiadającej zróżnicowane doświadczenia i wzorce w zakresie dydaktyki, metodyki i psychologii nauczania;
- względnie wysoki odsetek młodych nauczycieli akademickich, bez większego doświadczenia dydaktycznego;
- dużą fluktuację wśród nauczycieli akademickich, związaną ze zmianami strukturalnymi w obrębie uczelni (tworzenie nowych kierunków, zamykanie kierunków istniejących, zmiany profilu kształcenia);

Powyzsza diagnoza zasobu kadrowego uczelni, w tym także Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych, nasuwa konieczność wnikliwego podejścia do kwestii oceny nauczycieli akademickich. Szczególnie istotną wydaje się potrzeba kompleksowego podejścia do problematyki i umożliwienia studentom kierunków studiów prowadzonych w ramach Wydziału (w tym studiów podyplomowych i kursów specjalistycznych) dokonania oceny wszystkich osób prowadzących z nimi zajęcia. Realizacja tych założeń z jednej strony daje kierownictwu Wydziału całościowy obraz odbioru kompetencji osób odpowiedzialnych za

¹⁷ Szerzej na ten temat zob. B. Ciężka, *Planowanie ewaluacji wewnętrznej w szkole (placówce) wraz z przykładami projektów ewaluacji* [w:] *Jak być...*, s. 273-279.

proces kształcenia, z drugiej zaś strony konkretne przesłanki do ewentualnych działań naprawczych. Niebagatelną wydaje się też korzyść jaką mogą osiągnąć sami prowadzący zajęcia – mogą zweryfikować własne przeświadczenie o swoich kompetencjach z percepcją „drugiej strony”, czyli studentów. Ta ostatnia możliwość, odpowiednio wykorzystana, wydaje się nawet dużo bardziej perspektywiczna od ewentualnych posunięć administracyjnych, będących potencjalnymi następstwami ewaluacji.

2. Metodologia badań

Biorąc pod uwagę, że szersze omówienie założeń metodologicznych, konceptualizacji badań i ich właściwej operacjonalizacji wymagałoby ujęcia znacznie szerszego niż niniejszy, syntetyczny raport, w podrozdziale tym skupię się przede wszystkim na konstrukcji narzędzia badawczego.

Generalnie jedną z zasad obowiązujących w konstruowaniu metodologii badań jest podporządkowanie wyboru metod i narzędzi badawczych problematyce badawczej. Badacz wybiera więc metodę, która w stopniu maksymalnym zapewnia zasadność twierdzeń, które w wyniku jej zastosowania formułujemy jako odpowiedzi na pytania naszej problematyki¹⁸. Specyficzny rodzaj badań społecznych, jakim jest ewaluacja, oraz wymogi stawiane przed tymi badaniami sprawiają, że najczęściej wybieraną przez uczelnie metodą jest metoda sondażu diagnostycznego, techniką – technika ankietowa, zaś narzędziem – kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej.

Badania ankietowe dość powszechnie stosuje się w celu szybkiego przebadania licznych zbiorowości. Rola badającego w tego typu badaniu ogranicza się do opracowania odpowiedniej ankiety, jej dystrybucji i wskazania sposobu zwrotu, a następnie analizy zebranego materiału. Zasadnicza rola w badaniu przypada natomiast ankiecie.

Podkreślane w literaturze walory techniki ankietowej to przede wszystkim:

- stosunkowa łatwość uzyskania danych empirycznych;
- przydatność do szybkiego badania nawet dużych zbiorowości;
- stosunkowo niski koszt pozyskiwania danych;
- eliminacja wpływu ankietera na uzyskane dane;
- brak błędów ankieterskich;
- znaczne poczucie anonimowości respondentów;

¹⁸ S. Nowak, *Metodologia badań społecznych*, Warszawa 2007, s. 46-47.

- duża jednolitość zebranego materiału, przekładająca się na ułatwienia w ilościowym opracowaniu zebranego materiału¹⁹.

Jednocześnie jednak można wyróżnić mankamenty techniki ankietowej, w tym przede wszystkim:

- brak możliwości „dopytania” respondentów w przypadku niejasnej odpowiedzi;
- uniemożliwienie badań na próbie reprezentatywnej (przy braku 100% zwrotu ankiet);
- trudność w zastosowaniu w badaniach zbiorowości o niskim poziomie wykształcenia;
- narażenie na uzyskanie nietrafnych informacji z powodu niezrozumienia pytania bądź błędnej interpretacji instrukcji wypełniania ankiety przez osobę udzielającą odpowiedzi;
- niemożliwość dostosowania ankiety do indywidualnych różnic respondentów;
- natrafienie badacza na część zbiorowości generalnie niechętną do wypełniania ankiet;
- przystosowanie ankiety do gromadzenia danych głównie o charakterze ilościowym²⁰.

Wartość ankiety jako narzędzia badawczego zależy od jej poprawnego metodologicznie opracowania. Funkcjonalność ankiety wymaga aby zawarte w niej zostały:

- informacja o instytucji firmującej badania;
- zwięzła informacja o celu, jakim ma służyć ankieta;
- ewentualne dodatkowe wyjaśnienia;
- instrukcję wypełniania ankiety;
- pytania badawcze²¹.

Leszek Gruszczyński za najważniejszy element części formalno-ewidencyjnej uważa wprowadzenie, zawierające: cel badań, zapewnienie o poufności zebranego materiału, uzasadnienie wyboru respondenta do badań, ewentualną instrukcję dotyczącą sposobu wypełniania kwestionariusza, apel o poważne potraktowanie pytań, ewentualne określenie sposobu zwrotu narzędzia, podziękowanie za wzięcie udziału w badaniach²².

Eksperti z Uniwersytetu Jagiellońskiego, analizując pytania zwarte w ankietach ewaluacyjnych, wymieniają kilka reguł które powinny być przestrzegane przy opracowywaniu

¹⁹ L. A. Gruszczyński, *Elementy metod i technik badań socjologicznych*, Tychy 2002, s. 53-55.

²⁰ J. Sztumski, *Wstęp do metod i technik badań społecznych*, Katowice 1995, s. 130; L. Sołoma, *Metody i techniki badań społecznych. Wybrane zagadnienia*, Olsztyn 1999, s. 83.

²¹ J. Sztumski, *op.cit.*, s. 133-134

²² L. A. Gruszczyński, *Kwestionariusze w socjologii*, Katowice 2003, s. 23.

kwestionariuszy tych szczególnych badań. Zwracają uwagę, aby w ankietach: stosować (jeżeli nie zachodzi konieczność wyższego rzędu) skalę zrównoważoną, nie umieszczać w środku skali szacunkowej odpowiedzi „nie wiem”, nie zadawać pytań, na które odpowiedź jest oczywista, formułować pytania w sposób jasny, zrozumiały, dopasowany do typu zajęć²³.

Technika ankietowa dopuszcza stosowanie otwartej formy pytań, jednak taka forma znacznie utrudnia kategoryzację odpowiedzi w momencie opracowywania uzyskanych informacji²⁴. Niewątpliwą zaletą umieszczenia w kaferetii pytań otwartych jest poznanie pełnego spektrum wypowiedzi respondentów na interesujący badacza wątek. Warto też zwrócić uwagę na istniejącą w nauce praktykę łączenia badań ilościowych i jakościowych i korzyści, jakie może z tego wyciągnąć badacz²⁵. Ponadto praktycy ewaluacji z Uniwersytetu Jagiellońskiego zauważają, że kwestionariusze ankiety oceniającej, wzbogacone o komentarze, uwagi i spostrzeżenia studentów, są istotnym i cenionym, szczególnie przez wykładowców, elementem oceny zajęć²⁶.

Problematycznym przy ocenie nauczyciela akademickiego jest dobór próby badawczej. Zasadniczo większość badań ilościowych prowadzona jest na próbach reprezentatywnych, przy czym o liczebności próby decyduje szereg czynników, jak: problematyka badawcza, wielkość populacji generalnej, czy sposób analizowania danych. W przypadku, gdy badania obejmują wszystkich członków danej zbiorowości, mamy natomiast do czynienia z badaniami wyczerpującymi. W przypadku oceny nauczycieli akademickich w niewielkich uczelniach (takich jak WSBiP) zasadniczo mamy do czynienia właśnie z badaniami wyczerpującymi, choć metoda prowadzenia badań (o czym poniżej) może zasadniczo wykluczyć z badań pewną część zbiorowości (osoby, które powinny zostać objęte badaniami, ale w różnych względów było to technicznie niemożliwe). Badania na zbiorowościach generalnych są często prowadzone w badaniach pedagogicznych – ocena nauczyciela akademickiego ma wiele cech wspólnych z tego typu badaniami. Specyfika oceny zajęć powoduje też, że w zależności od różnych grup wykładowych i ćwiczeniowych mamy do

²³ G. Bryda, M. Jelonek, B. Worek, *Jak skonstruować dobre narzędzie do ewaluacji zajęć dydaktycznych? Refleksje praktyczne* [w:] *Ewaluacja jakości dydaktyki...*, s. 56.

²⁴ L. Sołoma, *op. cit.*, s. 117.

²⁵ D. Silverman, *Interpretacja danych jakościowych. Metody analizy rozmowy, tekstu i interakcji*, Warszawa 2008, s. 64-65.

²⁶ G. Bryda..., s. 56.

czynienia z różną zbiorowością generalną (czasem bardzo niewielką) w obrębie jednych badań²⁷.

Ważnym elementem poprzedzającym właściwe badania jest badanie pilotażowe. Pilotaż ma na celu: ostateczną weryfikację samego problemu badawczego pod kątem jego występowania w danym środowisku, weryfikację przygotowanego narzędzia badawczego, przygotowanie organizacyjnych i technicznych aspektów właściwych badań oraz próbę opracowania zebranego materiału empirycznego. W przypadku oceny nauczyciela akademickiego szczególne znaczenie ma aspekt odpowiedniego przygotowania narzędzia badawczego, czyli kwestionariusza ankietowego²⁸.

W Wyższej Szkole Biznesu i Przedsiębiorczości wybór metody i techniki okresowej oceny nauczyciela akademickiego został uregulowany na szczeblu zarządzenia rektora wprowadzającego wzór takiej ankiety (Zarządzenie Rektora nr 15/2014 z 19 maja 2014 w sprawie wprowadzenia znowelizowanego wzoru kwestionariusza ankiety oceniającej nauczycieli akademickich w WSBiP). W realiach ostrowieckiej uczelni wybór techniki ankietowej niesie za sobą szereg przytoczonych powyżej korzyści, jednocześnie ze względu na charakter badań nie dotyczy ich znaczna część zastrzeżeń kierowanych pod kątem tej techniki. Za najpoważniejsze należy uznać natrafienie badacza na respondentów niechętnych do wypełniania ankiet – odpowiedzi niewłaściwe (będące jednym ze skutków niechęci do udzielania odpowiedzi), mogą, przy małej zbiorowości generalnej, zaburzyć wyniki badań.

Jakkolwiek na wielu uczelniach popularną praktyką jest dystrybuowanie kwestionariusza ankiety w formie elektronicznej (online), np. w systemie USOS, ocena nauczyciela akademickiego na Wydziale Nauk Społecznych i Technicznych WSBiP za rok akademicki 2013/2014 przygotowana była w formie papierowej. Taka dystrybucja ma swoje walory – zmniejsza znajwisko autoselekcji, gdzie ankietę wypełniają osoby najbardziej zmotywowane do pozytywnego bądź negatywnego oceniania nauczycieli akademickich. Tym niemniej należy podkreślić świadomość walorów ankiety elektronicznej (możliwość objęcia ankietą także studentów nieobecnych na zajęciach) wśród członków Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości Kształcenia Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych WSBiP.

²⁷ L. Gruszczyński, *Elementy...*, s. 83-87; W. Dutkiewicz, *Podstawy metodologii badań do pracy magisterskiej i licencjackiej z pedagogiki*, Kielce 2000, s. 98-101

²⁸ L. Gruszczyński, *Elementy...*, s. 88-94.

Konstrukcja ustandaryzowanej ankiety zawierała część formalną i pytania. Ta pierwsza składała się z:

- nagłówek informującego o instytucji zlecającej ankietę (uczelnia);
- informacji o celu, jakiemu ma służyć ankietę, włącznie z informacją o anonimowym charakterze ankiety;
- instrukcji wypełniania ankiety.

Pytania w kwestionariuszu dzieliły się na zamknięte (z przyjętą skalą) oraz otwarte. Pytania zamknięte dotyczyły: poszczególnych prowadzących, poszczególnych przedmiotów, uwag ogólnych studentów.

Pytania dotyczące poszczególnych prowadzących:

- jasność przedstawienia materiału (komunikatywność prowadzącego);
- zaangażowanie prowadzącego w zajęcia;
- obowiązkowość (w tym punktualność prowadzącego zajęcia);
- dostępność prowadzącego zajęcia (np. w celu konsultacji, wpisu do indeksu itd.);
- kultura osobista, nastawienie do słuchaczy okazywane przez prowadzącego;
- sprawiedliwość w ocenianiu studentów
- wymagania stawiane studentom;

Pytania dotyczące poszczególnych przedmiotów:

- przydatność danego przedmiotu na kierunku;
- zgodność treści wykładanych w ramach danego przedmiotu z oczekiwaniami studentów;

Uwagi ogólne studentów:

- ogólna ocena jakości kształcenia na kierunku;
- ogólna ocena kompetencji i podejścia do pracy prowadzących zajęcia na kierunku;
- ocena dostosowania harmonogramu zajęć do potrzeb studentów;
- ocena pracy dziekanatu;
- ocena aktywności Samorządu Studenckiego;
- ocena przepływu informacji między uczelnią a studentami'
- ocena zasobu bibliotecznego w WSBiP;

- poziom zadowolenia ze studiowania na kierunku;
- czy byłbyś zainteresowany kontynuowaniem nauki na studiach II stopnia na kierunku (dla studentów studiów I stopnia).

W powyższych pytaniach zastosowano 4-stopniową skalę „szkolną”, gdzie stopniom skali przyporządkowano następujące kwantyfikatory: 2 – ocenia niedostateczna, 3 – dostateczna, 4 – dobra, 5 – bardzo dobra. Wyjątkiem były: pytanie o wymagania stawiane studentom (2 – małe, 3 – przeciętne, 4 – duże, 5 – bardzo duże) oraz pytanie o chęć studiowania na danym kierunku na studiach II stopnia (odpowiedzi: TAK i NIE).

Zastosowanie asymetrycznej skali czterostopniowej, poprzez intuicyjne utożsamienie jej z systemem ocen akademickich/szkolnych, z którymi studenci są od lat zapoznani, miało na celu zwiększenie trafności odpowiedzi respondentów.

Pytania otwarte:

- uwagi dotyczące konkretnych prowadzących;
- uwagi dotyczące konkretnych zajęć;
- inne uwagi dotyczące jakości kształcenia i osób prowadzących zajęcia na kierunku;
- inne uwagi dotyczące harmonogramu zajęć;
- inne uwagi dotyczące pracy dziekanatu;
- inne uwagi dotyczące Samorządu Studenckiego i jego działalności;
- inne uwagi dotyczące informowania studentów o ważnych dla nich kwestiach;
- pozostałe uwagi, postulaty, skargi, wnioski.

Pytania otwarte miały charakter pytań uzupełniających w stosunku do pytań zamkniętych, dając respondentom możliwość porzeszenia swojej wypowiedzi w danej kwestii.

Konstrukcja ankiety została rozszerzona w stosunku do bazowej problematyki oceny nauczycieli akademickich, zawierając pytania dotyczące wykładanych przedmiotów, a także systemu organizacji procesu kształcenia – w ocenie twórców kwestionariusza uzyskane odpowiedzi miały uzupełniać informację dotyczącą nauczycieli akademickich lub też diagnozować zagadnienia bezpośrednio niezwiązane z osobami odpowiedzialnymi za dydaktykę, lecz ważne dla całościowego oglądu procesu kształcenia w WSBiP.

W konstrukcji ankiety zastosowano skalę nominalną, gdzie kryteriami identyfikacji kategorii były: kierunek studiów oraz rok studiów. W zależności od przynależności do danej kategorii respondent otrzymywał ankietę z odpowiednim zestawem pytań (zmieniały się nazwiska prowadzących i nazwy przedmiotów dla danego roku i kierunku studiów).

Zespół przygotowujący badania przyjął (Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przy współpracy Uczelnianej Komisji ds. Jakości Kształcenia), że dla Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych będą miały one charakter badań wyczerpujących, a ankietę zostanie przeprowadzona wśród wszystkich roczników studiów I i II stopnia oraz studiów podyplomowych w strukturze Wydziału (wyniki badań nauczycieli akademickich na studiach podyplomowych zostały skierowane do odrębnego opracowania).

Badania właściwe zostały poprzedzone badaniami pilotażowymi przeprowadzonymi w kwietniu 2014 r. wśród studentów I roku kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. W wyniku analizy uwag respondentów zrezygnowano z umieszczenia w kwestionariuszu ankietowym pytania o ocenę fachowości (wiedzy) prowadzących zajęcia, uznając kompetencje studentów za zbyt niskie do wiarygodnej oceny tejże.

Do przeprowadzenia badań dziekan Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych WSBiP upoważnił pracowników Działu Naukowo-Dydaktycznego WSBiP, wyznaczając miesiąc czerwiec 2014 r. na czas przeprowadzenia badań. Ustalonym zostało, że pracownicy Działu będą przerywać zajęcia wybranych roczników studiów (zajęcia, które nie odbywają się z podziałem na grupy), informować o celach badania, rozdawać ankietę osobom zainteresowanym uczestnictwem w badaniu, a następnie, po upływie przewidzianego czasu, przychodzić po odbiór ankiet składanych do umożliwiającej zachowanie anonimowości urny. Uznano, że taki sposób odbierania narzędzia przyczyni się do bardzo wysokiego stopnia zwrotu ankiet.

3. Organizacja i przebieg badań

W trakcie przygotowań do przeprowadzenia właściwych badań organizatorzy zdecydowali o ograniczeniu, z przyczyn technicznych, badań oceny nauczycieli akademickich Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych do kierunków Ekonomia i Bezpieczeństwo Narodowe. Przyczyną takiego stanu rzeczy był system kształcenia na kierunku Geodezja i Kartografia, powodujący, że w okresie badań ankietowych część studentów tego kierunku przebywała na praktykach terenowych, przez co niemożliwym było ich ujęcie w badaniach. W związku ze spodziewanym zaburzeniem wyniku badań postanowiono odstąpić od oceny nauczycieli akademickich na kierunku Geodezja i Kartografia w roku akademickim 2013/2014. W przypadku studiów podyplomowych, jak zaznaczono wyżej, postanowiono przeprowadzić osobne badania zakończone odrębnym raportem.

Łącznie na kierunkach Ekonomia oraz Bezpieczeństwo Narodowe badaniami zostało objętych 88 nauczycieli akademickich (w przypadku, gdy nauczyciel prowadził zajęcia na więcej niż jednym kierunku – na każdym z nich został objęty indywidualnym badaniem). W podziale na poszczególne kierunki liczba przebadanych nauczycieli na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe wyniosła 40, na kierunku Ekonomia I stopnia – 26, na kierunku Ekonomia II stopnia – 22.

W badaniach wzięło udział 281 studentów, co stanowiło 82,6% studentów na kierunkach Ekonomia-studia I i II stopnia i Bezpieczeństwo Narodowe na dzień 30 maja 2014 r. Na etapie walidacji danych stwierdzono, że 17 ankiet zostało w całości wypełnionych w sposób nieprawidłowy (zwrócono niewypełnione ankiety bądź całkowicie wypełnione niezgodnie z instrukcją), co daje liczbę 264 ankiet, które wzięto pod uwagę przy obliczaniu wyników (w obrębie zakwalifikowanych do obliczeń ankiet stwierdzono 8,6% nieprawidłowych odpowiedzi na poszczególne pytania bądź brak danych – w przypadku braku danych imputowano średnią z sąsiednich obserwacji), z czego na studentów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe przypada 107 ankiet (I rok – 25 ankiet, II rok – 33 ankiet, III rok – 49 ankiet), na studentów kierunku Ekonomia I stopnia – 79 ankiet (I rok – 23 ankiet, II rok –

23 ankiety, III rok – 33 ankiety), na studentów kierunku Ekonomia II stopnia – 78 ankiet (I rok – 49 ankiet, II rok – 29 ankiet).

Różnie się przedstawiała objęta badaniami zbiorowość. Wahala się ona od 15 osób w przypadku osób oceniających nauczycieli akademickich na III roku studiów kierunku Bezpieczeństwo Narodowe - specjalności Zarządzanie BHP oraz osób oceniających nauczycieli akademickich na I roku studiów kierunku Ekonomia II stopnia - grupy II do 107 osób w przypadku niektórych nauczycieli akademickich wykładających na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe. Oczywiście tak duże różnice w próbie badawczej mogły mieć wpływ na ostateczne wyniki oceny studentów, co zostało zaznaczone w kolejnych rozdziałach. Jednocześnie jednak w przypadku wspomnianych najmniejszych zbiorowości został zachowany zalecany poziom realizacji próby (80,0%) wg. Obliczeń Thalla i Franklina²⁹.

Badania zostały przeprowadzone zgodnie z harmonogramem. Przebiegły one bez żadnych zakłóceń, przy zachowaniu poczucia anonimowości przez studentów. Zwrócone narzędzie badawcze zostało zabezpieczone i przekazane przez osoby odpowiedzialne za przeprowadzenie badań (Justyna Osuch, Agnieszka Kaczmarska) upoważanionym członkom Wydziałowego Zespołu ds. Oceny Jakości.

Zgromadzone dane opracowano do końca listopada 2014 r. Przy opracowaniu danych uzyskanych w odpowiedzi na pytania otwarte zastosowano jakościową analizę treści pisemnych wypowiedzi badanych. W metodzie tej dokonano interpretacji materiału semantycznego wyrażonego pisemnie³⁰. Wyniki prac zespołu odpowiedzialnego za opracowanie danych zawiera niniejszy raport.

²⁹ G. Bryda..., s. 67.

³⁰ Szerzej na ten temat: K. Ciekot, *op. cit.*, s. 181.

CZĘŚĆ II. PREZENTACJA WYNIKÓW BADAŃ

1. Wyniki badań

Wyniki badań oceny nauczycieli akademickich, w podziale na kierunki studiów, obrazują zamieszczone poniżej obrazują tabele nr 1,2,3.

Tab. 1. Ocena nauczycieli akademickich na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe

Nazwisko, imię	# 1	# 2	# 3	# 4	# 5	# 6	# 7
██████████ ██████████	4,8	4,79	4,8	4,71	4,8	4,71	4,67
██████████ ██████████	4,74	4,72	4,72	4,78	4,72	4,6	4,38
██████████ ██████████	4,6	4,68	4,67	4,57	4,68	4,65	4,44
██████████ ██████████	3,92	4,19	4,29	3,95	4,07	4,07	4,5
██████████ ██████████	4,38	4,53	4,66	4,49	4,5	4,48	4,56
██████████ ██████████	4,58	4,83	4,79	4,79	4,79	4,7	4,54
██████████ ██████████	4,67	4,79	4,67	4,71	4,8	4,64	4,6
██████████ ██████████	4,0	4,03	4,16	4,13	4,13	4,13	4,19
██████████ ██████████	4,24	4,56	4,68	4,68	4,8	4,8	3,96
██████████ ██████████	4,8	4,8	4,8	4,68	4,8	4,68	4,71
██████████ ██████████	4,4	4,4	4,52	4,4	4,52	4,8	4,52
██████████ ██████████	4,27	4,18	4,36	4,18	4,55	4,36	4,45
██████████ ██████████	3,8	4,07	4,6	4,43	4,53	4,33	4,13
██████████ ██████████	4,28	4,29	4,48	4,48	4,56	4,0	4,16
██████████ ██████████	4,42	4,65	4,65	4,55	4,61	4,65	4,37
██████████ ██████████	4,76	4,82	4,85	4,64	4,82	4,64	4,61
██████████ ██████████	4,75	4,7	4,73	4,66	4,74	4,81	4,38
██████████ ██████████	4,8	4,87	4,89	4,81	4,92	4,82	4,53
██████████ ██████████	4,59	4,62	4,64	4,57	4,71	4,53	4,43
██████████ ██████████	4,64	4,8	4,72	4,67	4,76	4,61	4,52
██████████ ██████████	4,68	4,7	4,71	4,52	4,76	4,61	4,45
██████████ ██████████	4,91	4,91	4,88	4,82	4,94	4,82	4,68
██████████ ██████████	4,85	4,87	4,91	4,87	4,87	4,85	4,6
██████████ ██████████	4,6	4,62	4,6	4,65	4,89	4,73	4,27
██████████ ██████████	4,29	4,44	4,5	4,44	4,47	4,56	4,47
██████████ ██████████	4,32	4,68	4,72	4,54	4,68	4,43	4,42
██████████ ██████████	4,7	4,85	4,76	4,85	4,79	4,82	4,61
██████████ ██████████	4,68	4,76	4,59	4,71	4,68	4,59	4,39
██████████ ██████████	4,87	4,87	4,85	4,87	4,87	4,87	4,51
██████████ ██████████	4,45	4,54	4,59	4,57	4,69	4,54	4,62

		4,57	4,8	4,71	4,73	4,71	4,73	4,5
		4,39	4,55	4,45	4,33	4,48	4,48	4,27
		3,99	4,34	4,48	4,35	4,48	4,32	4,22
		4,52	4,49	4,5	4,39	4,7	4,44	4,38
		4,52	4,58	4,65	4,55	4,65	4,58	4,35
		4,84	4,9	4,91	4,89	4,86	4,87	4,68
		4,66	4,7	4,81	4,59	4,84	4,72	4,45
		4,76	4,81	4,78	4,81	4,86	4,86	4,56
		4,64	4,69	4,77	4,79	4,69	4,79	4,8
		4,69	4,75	4,78	4,72	4,78	4,72	4,63

Objaśnienia do tabeli: # 1 – jasność przedstawienia materiału (komunikatywność prowadzącego), # 2 – zaangażowanie prowadzącego w zajęcia, # 3 – obowiązkowość (w tym punktualność) prowadzącego, # 4 – dostępność prowadzącego zajęcia (np. w celu konsultacji, wpisu do indeksu itd.), # 5 – kultura osobista, nastawienie do słuchaczy okazywane przez prowadzącego, # 6 – sprawiedliwość w ocenianiu studentów, # 7 – wymagania stawiane słuchaczom (małe-2, przeciętne-3, duże-4, bardzo duże-5).

Tab. 2. Ocena nauczycieli akademickich na kierunku Ekonomia I stopnia

Nazwisko, imię	# 1	# 2	# 3	# 4	# 5	# 6	# 7
	4,68	4,77	4,87	4,8	4,85	4,82	4,45
	4,85	4,92	4,88	4,9	4,9	4,84	4,53
	4,8	4,73	4,83	4,83	4,8	4,8	4,6
	4,42	4,46	4,6	4,5	4,6	4,64	4,46
	4,5	4,6	4,71	4,68	4,66	4,63	4,35
	4,26	4,56	4,78	4,56	4,78	4,57	4,31
	4,75	4,83	4,78	4,81	4,8	4,73	4,78
	4,3	4,52	4,73	4,43	4,52	4,47	4,13
	4,65	4,73	4,69	4,6	4,56	4,43	4,6
	3,91	4,56	4,78	4,33	4,58	4,39	4,75
	3,05	3,61	4,08	3,08	4,11	4,0	3,88
	3,61	3,67	4,08	3,58	4,05	3,76	4,02
	4,56	4,69	4,65	4,69	4,69	4,65	4,52
	5,0	5,0	5,0	5,0	4,95	5,0	4,47
	4,63	4,72	4,75	4,63	4,72	4,62	4,66
	4,30	4,60	4,86	4,82	4,78	4,69	4,08
	4,47	4,47	4,47	4,52	4,43	4,47	4,26
	4,47	4,42	4,6	4,52	4,56	4,56	4,43
	3,34	3,56	3,91	3,86	4,0	3,47	4,0
	4,35	4,42	4,48	4,43	4,5	4,41	4,42
	4,57	4,64	4,71	4,6	4,78	4,64	4,57
	3,23	3,67	4,02	3,52	3,94	3,64	3,91
	4,15	4,35	4,41	4,32	4,46	4,37	4,16
	4,41	4,59	4,64	4,5	4,62	4,4	4,68

		3,91	4,58	4,63	4,6	4,66	4,56	4,24
		4,67	4,73	4,91	4,88	4,91	4,88	4,55

Objaśnienia do tabeli: # 1 – jasność przedstawienia materiału (komunikatywność prowadzącego), # 2 – zaangażowanie prowadzącego w zajęcia, # 3 – obowiązkowość (w tym punktualność) prowadzącego, # 4 – dostępność prowadzącego zajęcia (np. w celu konsultacji, wpisu do indeksu itd.), # 5 – kultura osobista, nastawienie do słuchaczy okazywane przez prowadzącego, # 6 – sprawiedliwość w ocenianiu studentów, # 7 – wymagania stawiane słuchaczom (małe-2, przeciętne-3, duże-4, bardzo duże-5).

Tab. 3. Ocena nauczycieli akademickich na kierunku Ekonomia II stopnia

Nazwisko, imię	# 1	# 2	# 3	# 4	# 5	# 6	# 7
	4,38	4,55	4,5	4,0	4,35	4,44	4,23
	5,0	4,73	4,93	5,0	5,0	5,0	4,86
	4,65	4,64	4,7	4,74	4,8	4,65	4,39
	4,5	4,67	4,61	4,35	4,52	4,61	4,20
	4,31	4,45	4,77	4,63	4,47	4,25	4,54
	4,46	4,6	4,6	4,6	4,5	4,53	4,6
	4,79	4,85	4,85	4,8	4,92	4,77	4,61
	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,93
	3,73	4,6	4,65	3,68	4,5	4,22	4,57
	3,20	3,82	4,58	2,97	4,20	3,52	3,91
	3,57	4,17	4,50	3,41	4,07	3,77	4,19
	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	4,93
	4,79	4,64	4,52	4,79	4,82	4,73	4,47
	4,67	4,78	4,75	4,75	4,75	4,75	4,32
	3,52	3,91	4,47	3,67	3,73	3,55	4,47
	4,14	4,47	4,58	4,32	4,61	4,52	4,2
	4,41	4,64	4,64	4,39	4,64	4,44	4,55
	4,72	4,82	4,86	4,79	4,86	4,65	4,68
	3,73	4,38	4,73	4,29	4,79	4,61	4,38
	4,62	4,68	4,75	4,68	4,82	4,58	4,62
	3,93	4,43	4,53	4,39	4,54	4,32	4,37
	4,51	4,56	4,75	4,73	4,84	4,64	4,42

Objaśnienia do tabeli: # 1 – jasność przedstawienia materiału (komunikatywność prowadzącego), # 2 – zaangażowanie prowadzącego w zajęcia, # 3 – obowiązkowość (w tym punktualność) prowadzącego, # 4 – dostępność prowadzącego zajęcia (np. w celu konsultacji, wpisu do indeksu itd.), # 5 – kultura osobista, nastawienie do słuchaczy okazywane przez prowadzącego, # 6 – sprawiedliwość w ocenianiu studentów, # 7 – wymagania stawiane słuchaczom (małe-2, przeciętne-3, duże-4, bardzo duże-5).

W tabeli nr 4 ujęto uwagi ogólne studentów, z podziałem na kierunki studiów i roczniki studiów w obrębie kierunków.

Tab. 4. Uwagi ogólne studentów Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych dotyczące procesu kształcenia

Kierunek, rok studiów	# 1	# 2	# 3	# 4	# 5	# 6	# 7	# 8	# 9
Bezp. Narodowe I rok	4,33	4,38	3,83	3,21	4,09	4,21	4,42	4,25	91,6%
Bezp. Narodowe II rok	4,24	4,31	3,93	3,96	4,18	4,34	4,41	4,07	72,4%
Bezp. Narodowe III rok	4,38	4,58	3,95	4,07	4,24	3,95	4,26	4,32	60,0%
Ekonomia-lic. I rok	4,33	4,47	4,20	4,54	4,54	4,5	4,56	4,47	95,8%
Ekonomia-lic. II rok	4,33	4,44	4,15	3,45	3,77	3,75	4,11	4,22	85,7%
Ekonomia-lic. III rok	4,20	4,32	4,16	3,96	4,0	4,0	4,17	4,16	35,5%
Ekonomia-SUM I rok	4,29	4,14	3,23	3,44	3,48	3,41	4,06	4,16	Nd.
Ekonomia-SUM II rok	4,12	4,2	3,48	3,87	3,52	3,56	4,04	4,04	Nd.

Objaśnienia do tabeli: # 1 – ogólna ocena jakości kształcenia na kierunku, # 2 – ogólna ocena kompetencji i podejścia do pracy prowadzących zajęcia na kierunku, # 3 – ocena dostosowania harmonogramu zajęć do potrzeb studentów, # 4 – ocena pracy dziekanatu, # 5 – ocena aktywności samorządu studenckiego, # 6 – ocena przepływu informacji między uczelnią a studentami, # 7 – ocena zasobu bibliotecznego WSBiP, # 8 – poziom zadowolenia ze studiowania na kierunku, # 9 – zainteresowanie studiowaniem na studiach II stopnia (dotyczy studentów studiów I stopnia).

W wyniku jakościowej analizy odpowiedzi studentów na pytania otwarte dokonano 3-stopniowej kwantyfikacji odpowiedzi. Na podstawie semantycznej zawartości wypowiedzi respondentów kwalifikowano je jako „pozytywne”, „neutralne” (zawierające sugestie i propozycje), „negatywne”. Statystykę odpowiedzi studentów na pytania otwarte obrazują tabele nr 5-12.

Tab. 5. Uwagi studentów dotyczące konkretnych prowadzących

Kierunek/rok studiów	Wypowiedzi pozytywne	Wypowiedzi neutralne	Wypowiedzi negatywne
Bezp. Narodowe I rok	0	0	2
Bezp. Narodowe II rok	0	0	0
Bezp. Narodowe III rok	2	0	1
Ekonomia-lic. I rok	1	0	7
Ekonomia-lic. II rok	0	0	0
Ekonomia-lic. III rok	0	0	2
Ekonomia-SUM I rok	0	0	0

Ekonomia-SUM II rok	0	0	0
łącznie	3	0	12

Tab. 6. Uwagi studentów dotyczące konkretnych zajęć

Kierunek/rok studiów	Wypowiedzi pozytywne	Wypowiedzi neutralne	Wypowiedzi negatywne
Bezp. Narodowe I rok	0	0	2
Bezp. Narodowe II rok	0	2	1
Bezp. Narodowe III rok	0	0	0
Ekonomia-lic. I rok	0	0	2
Ekonomia-lic. II rok	0	0	0
Ekonomia-lic. III rok	0	0	0
Ekonomia-SUM I rok	0	0	0
Ekonomia-SUM II rok	0	0	0
łącznie	0	2	5

Tab. 7. Inne uwagi dotyczące jakości kształcenia i osób prowadzących zajęcia na kierunku

Kierunek/rok studiów	Wypowiedzi pozytywne	Wypowiedzi neutralne	Wypowiedzi negatywne
Bezp. Narodowe I rok	0	0	0
Bezp. Narodowe II rok	0	0	0
Bezp. Narodowe III rok	0	0	1
Ekonomia-lic. I rok	0	1	0
Ekonomia-lic. II rok	0	0	0
Ekonomia-lic. III rok	0	0	0
Ekonomia-SUM I rok	0	0	0
Ekonomia-SUM II rok	0	0	0
łącznie	0	1	1

Tab. 8. Inne uwagi dotyczące harmonogramu zajęć

Kierunek/rok studiów	Wypowiedzi pozytywne	Wypowiedzi neutralne	Wypowiedzi negatywne

Bezp. Narodowe I rok	0	0	6
Bezp. Narodowe II rok	0	0	2
Bezp. Narodowe III rok	0	0	12
Ekonomia-lic. I rok	0	13	4
Ekonomia-lic. II rok	0	0	3
Ekonomia-lic. III rok	0	2	0
Ekonomia-SUM I rok	0	0	10
Ekonomia-SUM II rok	0	0	6
łącznie	0	15	43

Tab. 9. Inne uwagi dotyczące pracy dziekanatu

Kierunek/rok studiów	Wypowiedzi pozytywne	Wypowiedzi neutralne	Wypowiedzi negatywne
Bezp. Narodowe I rok	0	1	8
Bezp. Narodowe II rok	0	0	1
Bezp. Narodowe III rok	0	0	1
Ekonomia-lic. I rok	0	0	1
Ekonomia-lic. II rok	0	0	7
Ekonomia-lic. III rok	0	0	2
Ekonomia-SUM I rok	0	0	2
Ekonomia-SUM II rok	0	1	1
łącznie	0	2	22

Tab. 10. Inne uwagi dotyczące Samorządu Studenckiego i jego działalności

Kierunek/rok studiów	Wypowiedzi pozytywne	Wypowiedzi neutralne	Wypowiedzi negatywne
Bezp. Narodowe I rok	0	0	0
Bezp. Narodowe II rok	0	0	0
Bezp. Narodowe III rok	0	0	1
Ekonomia-lic. I rok	0	0	0
Ekonomia-lic. II rok	0	0	1
Ekonomia-lic. III rok	0	0	0

Ekonomia-SUM I rok	0	0	0
Ekonomia-SUM II rok	0	0	0
łącznie	0	0	2

Tab. 11. Inne uwagi dotyczące informowania studentów o ważnych dla nich kwestiach

Kierunek/rok studiów	Wypowiedzi pozytywne	Wypowiedzi neutralne	Wypowiedzi negatywne
Bezp. Narodowe I rok	0	0	1
Bezp. Narodowe II rok	0	0	0
Bezp. Narodowe III rok	0	0	0
Ekonomia-lic. I rok	0	0	0
Ekonomia-lic. II rok	0	0	0
Ekonomia-lic. III rok	0	1	1
Ekonomia-SUM I rok	0	0	3
Ekonomia-SUM II rok	0	0	2
łącznie	0	1	7

Tab. 12. Pozostałe uwagi, postulaty, skargi, wnioski

Kierunek/rok studiów	Wypowiedzi pozytywne	Wypowiedzi neutralne	Wypowiedzi negatywne
Bezp. Narodowe I rok	0	0	2
Bezp. Narodowe II rok	0	0	0
Bezp. Narodowe III rok	0	0	1
Ekonomia-lic. I rok	0	1	0
Ekonomia-lic. II rok	0	0	0
Ekonomia-lic. III rok	0	0	1
Ekonomia-SUM I rok	0	0	1
Ekonomia-SUM II rok	0	1	0
łącznie	0	2	5

2. Ilościowa i jakościowa analiza wyników badań

Punktem wyjściowym analizy uzyskanych wyników powinna być odpowiedź na pytanie o ich trafność. Jak już wspomniano czynnikiem ryzyka w realizacji badań techniką ankietową jest niechęć respondentów do wypełnienia ankiety. Może się ona objawić pozostawieniem pustych pól w przypadku pytań zamkniętych (mamy wówczas do czynienia z odpowiedzią niewłaściwą) lub też zakreśleniem odpowiedzi z pominięciem jakichkolwiek kryteriów celem jak najszybszego wypełnienia ankiety. W przygotowanym kwestionariuszu taka działalność osób ankietowanych prowadzić mogła do udzielania na wszystkie pytania dotyczące poszczególnych ankietowanych tej samej odpowiedzi. W konsekwencji takie postępowanie prowadzić musiało do uzyskania przez nauczycieli akademickich zbliżonej odpowiedzi we wszystkich poddanych ocenie kategoriach.

Poddano analizie zbieżność uzyskanych ocen w różnych kategoriach. W przypadku 5 nauczycieli na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, 6 – na kierunku Ekonomia I stopnia, 4 – na kierunku Ekonomia II stopnia różnica średniej ocen we wszystkich kategoriach wyniosła nie więcej niż 0,2. Jeżeli zaś chodzi o nauczycieli, którzy otrzymali identyczne średnie ocen w więcej niż dwóch kategoriach, taka sytuacja miała miejsce na Bezpieczeństwie Narodowym w 8 przypadkach, na Ekonomii I stopnia – 4 przypadkach, Ekonomii II stopnia – 6 przypadkach. Warto przy tym zwrócić uwagę, że w przypadku 1/3 nauczycieli z ocenami o zbieżności nie większej niż 0,2 mieliśmy do czynienia 15-osobową z próbą badawczą, zaś w przypadku nauczycieli, którzy otrzymali identyczne średnie ocen w więcej niż dwóch kategoriach znalazły się wszystkie 4 osoby, które w którejkolwiek kategorii zostały ocenione na 5,0.

Istotne dla omawianej kwestii było porównanie oceny przydatności danego przedmiotu na kierunku z oceną zgodności jego treści z oczekiwaniami studentów. Dla Bezpieczeństwa Narodowego, Ekonomii I stopnia i Ekonomii II stopnia zbieżność zachodziła kolejno w 7, 4 i 1 przypadku. Jednakże, co warto podkreślić, w wielu przypadkach oba pytania uzyskały nawet jeżeli nie tożsame, to zbliżone odpowiedzi, i tak: na Ekonomii II stopnia przedmiotem najgorzej ocenionym pod względem zarówno przydatności, jak i

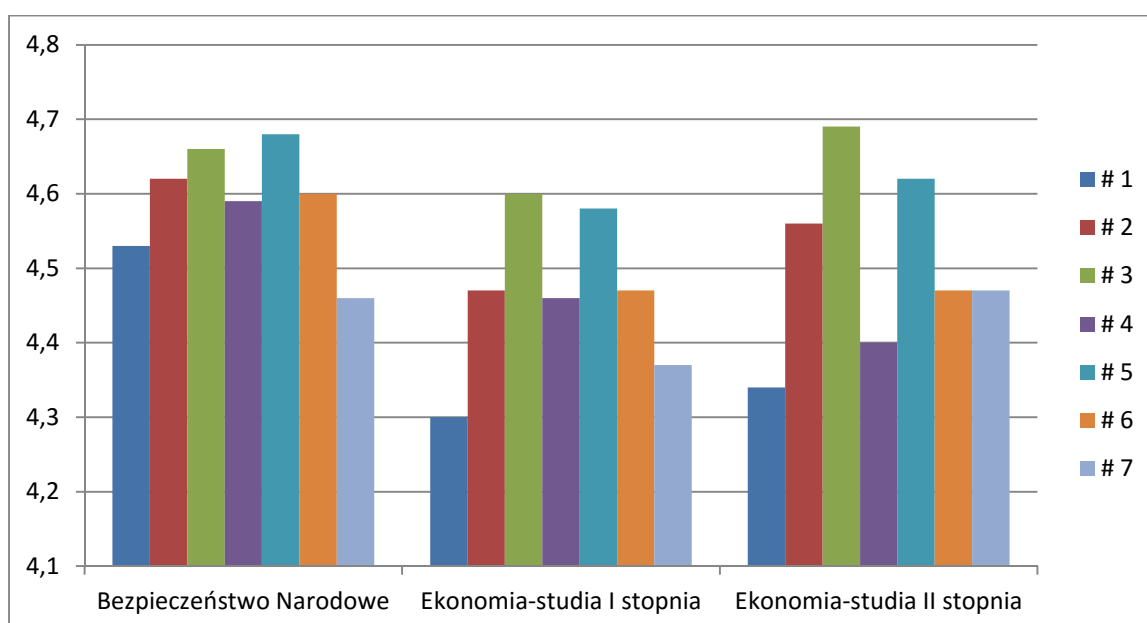
zgodności z treścią była Historia myśli gospodarczej, na Ekonomii I stopnia –Polityka społeczna, na Bezpieczeństwie Narodowym - Filozofia.

Nie do końca do oceny trafności może służyć porównanie ocen tych samych nauczycieli akademich na różnych kierunkach – mamy tu do czynienia z inną próbą badawczą oraz innymi zbiorowościami oceniających, kierującymi się niekoniecznie tymi samymi przesłankami. Tym niemniej możemy się doszukiwać podobieństw i zbliżonych ocen, tym razem świadczących na rzecz trafności – przykładowo na Ekonomii I i II stopnia zbliżoną wysoką ocenę w kategorii jasności przedstawienia materiału otrzymali [REDACTED] (kolejno: 4,75, 4,79) czy [REDACTED] (4,68, 4,65) i nieco niższą: [REDACTED] (3,91, 3,73).

Powyższa analiza pozwala wysnuć wniosek, że jakkolwiek jest wysoce prawdopodobnym, iż część respondentów nie zastosowała jakichkolwiek kryteriów przy dokonywaniu oceny, a niska próba badawcza sprzyjała zmniejszeniu trafności ocen, nie da się stwierdzić, że w skali całej zbiorowości poddanej badaniu, uzyskane wyniki są nietrafne.

Średnia ocen nauczycieli akademickich na poszczególnych kierunkach wskazuje pewną prawidłowość – za wyjątkiem dwóch kategorii (obowiązkowość prowadzących zajęcia oraz wymagania stawiane słuchaczom) średnia ocen na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe jest zauważalnie wyższa niż na studiach I i II stopnia na kierunku Ekonomia. Szczególnie dotyczy to jasności przedstawienia materiału.

Tab. 13. Średnia ocen nauczycieli akademickich na poszczególnych kierunkach

Objaśnienia do tabeli: # 1 – jasność przedstawienia materiału (komunikatywność prowadzącego), # 2 – zaangażowanie prowadzącego w zajęcia, # 3 – obowiązkowość (w tym punktualność) prowadzącego, # 4 – dostępność prowadzącego zajęcia (np. w celu konsultacji, wpisu do indeksu itd.), # 5 – kultura osobista, nastawienie do słuchaczy okazywane przez prowadzącego, # 6 – sprawiedliwość w ocenianiu studentów, # 7 – wymagania stawiane słuchaczom (małe-2, przeciętne-3, duże-4, bardzo duże-5).

Przy analizie ocen prowadzących na poszczególnych kierunkach postanowiono przeanalizować skalę rozpiętości ocen w poszczególnych kategoriach. Wyniki zawarte zostały w tabeli nr 12.

Tab. 14. Skala rozpiętości ocen na nauczycieli akademickich w poszczególnych kategoriach

Kierunek, rok studiów	# 1	# 2	# 3	# 4	# 5	# 6	# 7
Bezp. Narodowe	3,8-4,91	4,03-4,91	4,16-4,88	3,95-4,89	4,07-4,94	4,0-4,87	3,96-4,71
Ekonomia-I stopnia	3,05-5,0	3,56-5,0	3,91-5,0	3,08-5,0	3,94-4,95	3,47-5,0	3,88-4,78
Ekonomia-II stopnia	3,20-5,0	3,82-5,0	4,47-5,0	2,97-5,0	3,73-5,0	3,52-5,0	3,91-5,0

Objaśnienia do tabeli: # 1 – jasność przedstawienia materiału (komunikatywność prowadzącego), # 2 – zaangażowanie prowadzącego w zajęcia, # 3 – obowiązkowość (w tym punktualność) prowadzącego, # 4 – dostępność prowadzącego zajęcia (np. w celu konsultacji, wpisu do indeksu itd.), # 5 – kultura osobista, nastawienie do słuchaczy okazywane przez prowadzącego, # 6 – sprawiedliwość w ocenianiu studentów, # 7 – wymagania stawiane słuchaczom (małe-2, przeciętne-3, duże-4, bardzo duże-5)

Z powyższej tabeli można wywnioskować, iż niemal w każdej kategorii (poza obowiązkowością nauczycieli akademickich) najmniejsza rozpiętość ocen charakteryzowała oceny nauczycieli akademickich na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, natomiast największa – oceny nauczycieli na kierunku Ekonomia I stopnia. Studenci Bezpieczeństwa Narodowego żadnemu z prowadzących nie przyznali oceny maksymalnej, lecz jednocześnie tylko w trzech kategoriach średnia ocen najniżej ocenionego prowadzącego była niższa niż 4,0. Dla porównania średnia ocen najniżej ocenionego prowadzącego na Ekonomii I i II stopnia tylko w jednym przypadku była wyższa niż 4,0. Dane te mogą sugerować, na którym kierunku w oczach studentów kadra prezentowała najbardziej wyrównany poziom, a gdzie ten poziom w przypadku poszczególnych prowadzących najbardziej się różnił.

Kategoriemi, w których na wszystkich kierunkach zachodziła największa rozpiętość ocen były: „jasność przedstawienia materiału” oraz „dostępność prowadzącego zajęcia”, zaś

przeciwna sytuacja dotyczyła kategorii „obowiązkowość”. Rozbieżność w przypadku pierwszej z kategorii można wyjaśnić jej znaczeniem dla studenta (jak się wydaje kategoria ta, jest ważniejsza w praktyce życia studenckiego niż obowiązkowość czy zaangażowanie prowadzącego), z drugiej zaś strony większą mierzalnością od innych kategorii.

Duża rozpiętość ocen u poszczególnych nauczycieli akademickich może wskazywać na ich cechy charakterystyczne w oczach respondentów. W przypadku m [REDACTED] [REDACTED] ankieterów wskazali na małą jasność przedstawienia materiału na zajęciach, u [REDACTED] [REDACTED] studenci docenili, na tle pozostałych niekorzystnych ocen, obowiązkowość, z kolei [REDACTED] otrzymał wyróżniającą notę za kulturę osobistą. [REDACTED], prowadzący zajęcia zarówno na Bezpieczeństwie Narodowym jak i na Ekonomii, od studentów obu kierunków zgodnie otrzymał najniższą ocenę za sprawiedliwość w ocenianiu studentów. [REDACTED] [REDACTED] studenci jako cechę charakterystyczną na tle pozostałych, wskazali małe wymagania wskazane słuchaczom, z kolei odwrotna sytuacja zachodziła u [REDACTED] [REDACTED]. Co charakterystyczne, uwagi studentów wyrażone w postaci ocen w niektórych przypadkach pokryły się z uwagami zawartymi w pytaniach otwartych (taka sytuacja dotyczyła [REDACTED] – patrz zał. 2).

Analiza danych nie wykazuje korelacji między wysokimi ocenami nauczyciela akademickiego a uznaniem przedmiotu, który prowadził, za przydatny. Taki związek zauważalny jest przede wszystkim przy ocenie nauczycieli prowadzących przedmioty specjalnościowe (np. na Bezpieczeństwie Narodowym), jednocześnie jednak warto zauważyć, że jeden z prowadzonych przez [REDACTED] przedmiotów był oceniony pod względem przydatności na 30. miejscu, a sam [REDACTED] znalazł się w czołówce najwyższej ocenionych nauczycieli akademickich na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe.

Zastosowanie takich determinantów ocen, jak: wiek, płeć, zgodność wykształcenia z profilem kierunku, liczba prowadzonych przedmiotów, nie pozwala na stworzenie profilu nauczyciela akademickiego wysoko bądź nisko ocenianego przez studenta w różnych kategoriach. Jedynie w przypadku wieku można zauważyć na kierunku Ekonomia I i II stopnia

związek między wiekiem wykładowców a generalną oceną studentów – najniższe oceny otrzymywali w większości kategorii najstarsi wykładowcy.

Do interesujących wniosków prowadzi analiza ogólnych uwag studentów wyrażonych, podobnie jak uwagi dotyczące konkretnych prowadzących zajęcia, w skali czterostopniowej.

Na kierunku Bezpieczeństwo Narodowe, spośród 7 kategorii, studenci najwyżej ocenili ogólną kompetencję i podejście do pracy prowadzących zajęcia na kierunku (4,42) oraz zasób biblioteczny WSBiP (4,36), najniżej oceniając pracę dziekanatu (3,74) i dostosowanie harmonogramu zajęć do potrzeb studentów (3,90). Najbardziej surowy w ocenie był I rok Bezpieczeństwa Narodowego (średnia ocen wszystkich kategorii – 4,09), najmniej – III rok (4,21).

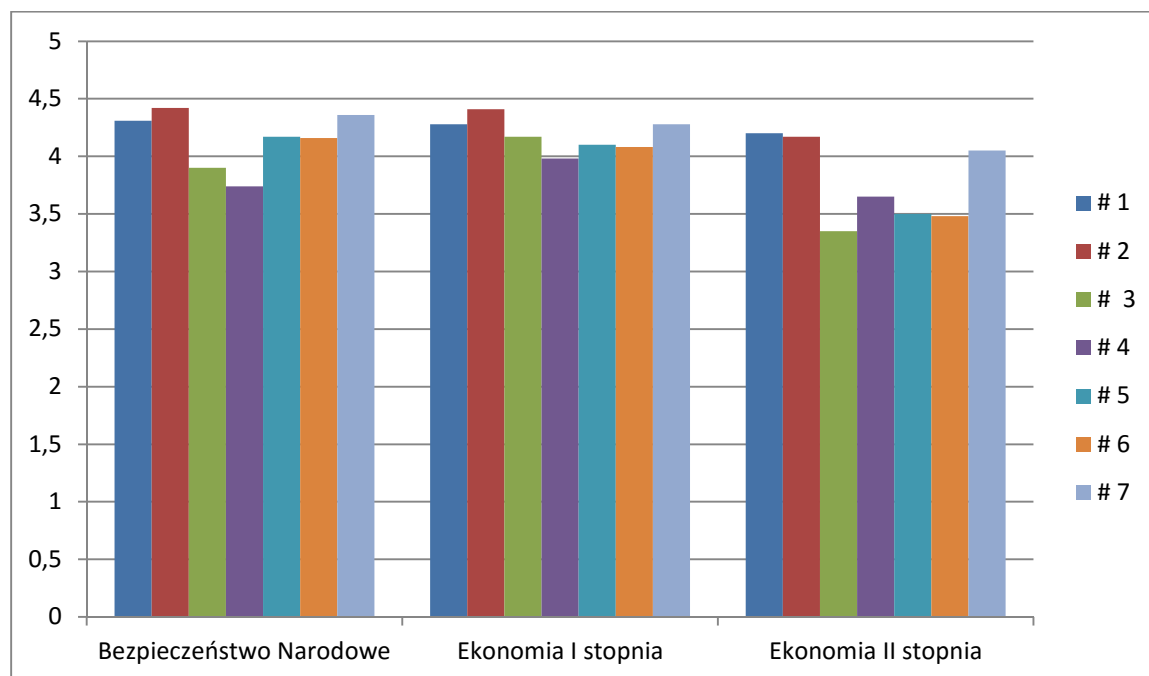
Na kierunku Ekonomia I stopnia studenci najwyżej ocenili – podobnie jak na Bezpieczeństwie Narodowym – kompetencję i podejście do pracy prowadzących zajęcia na kierunku (4,41) oraz – *ex aequo* – ogólną jakość kształcenia na kierunku i zasób biblioteczny WSBiP (4,28). Ze zdecydowanie najgorszymi ocenami spotkała się praca dziekanatu (3,98). Najbardziej surowy w ocenie był II rok kierunku Ekonomia (4,02), najmniej – I rok (4,45).

Na kierunku Ekonomia II stopnia studenci najwyżej ocenili ogólną jakość kształcenia na kierunku (4,20), a także kompetencję i podejście do pracy prowadzących zajęcia (4,17), najniżej zaś – dostosowanie harmonogramu zajęć do potrzeb studentów (3,35) oraz przepływ informacji między uczelnią a studentami (3,48). Sumaryczne oceny studentów I roku (3,77) niewiele różniły się od ocen studentów II roku (3,85).

Przybliżone wyniki dają pewien obraz, zarówno jeżeli chodzi o ocenę różnych aspektów funkcjonowania uczelni przez studentów, jak i poziomu ich wymagań. Charakterystycznym jest, że zbiorcze, uśrednione wyniki ocen studenckich takich kategorii jak: „jakość kształcenia na kierunku”, „kompetencje i podejście do pracy osób prowadzących zajęcia”, „zasób biblioteczny WSBiP” wykazują bardzo zbliżone do siebie wartości (od 4,25 do 4,35) i jednocześnie różnią się dość znacznie od uśrednionych wyników ocen kategorii: „dostosowanie harmonogramu zajęć do potrzeb studentów”, „praca dziekanatu”, „aktywność samorządu studenckiego”, „przepływ informacji między uczelnią a studentami” (od 3,81 do 3,97, najniższą ocenę poszczególnej kategorii wystawili studenci I roku

Bezpieczeństwa Narodowego, oceniając pracę dziekanatu na 3,21). To wskazuje które obszary funkcjonowania uczelni ankietowani postrzegają gorzej od innych.

Tab. 15. Skala rozpiętości ocen na nauczycieli akademickich w poszczególnych kategoriach

Objaśnienia do tabeli: # 1 – ogólna ocena jakości kształcenia na kierunku, # 2 – ogólna ocena kompetencji i podejścia do pracy prowadzących zajęcia na kierunku, # 3 – ocena dostosowania harmonogramu zajęć do potrzeb studentów, # 4 – ocena pracy dziekanatu, # 5 – ocena aktywności samorządu studenckiego, # 6 – ocena przepływu informacji między uczelnią a studentami, # 7 – ocena zasobu bibliotecznego WSBiP.

Zdecydowanie gorsze oceny w poszczególnych kategoriach wystawiali studenci Ekonomii II stopnia. Nie stwierdzono natomiast relacji między wysokością ocen a długością studiowania na WSBiP w ramach studiów danego stopnia.

Ankietowani zostali poproszeni o określenie w skali 4-stopniowej poziomu zadowolenia ze studiowania na danym kierunku studiów. Na każdym z przebadanych kierunków oceny w tej kategorii miały podobną wartość (Bezpieczeństwo Narodowe – 4,21, Ekonomia I stopnia – 4,28, Ekonomia II stopnia – 4,10), natomiast dostrzegalna jest pewna prawidłowość przy analizie poszczególnych roczników studiów danego kierunku. Poziom zadowolenia ze studiowania maleje wraz z czasem studiowania na WSBiP. Wyjątkiem od tej reguły jest III rok Bezpieczeństwa Narodowego, gdzie ocena poziomu zadowolenia ze

studiowania na kierunku jest najwyższa spośród wszystkich roczników danego kierunku (4,32). Być może należy to tłumaczyć satysfakcją studentów z przedmiotów specjalnościowych, wprowadzanych na ostatnim roku studiów.

Studentów studiów I stopnia zapytano ponadto czy są zainteresowani studiowaniem na studiach II stopnia na danym kierunku. Odpowiedzi są bardzo charakterystyczne – liczba studentów, chcących kontynuować studia na WSBiP, maleje wraz z długością studiowania na uczelni. Na Bezpieczeństwie Narodowym zainteresowanie studiami II stopnia spada z 91,6% (I rok) do 60,0% (III rok), natomiast na Ekonomii z 95,8% (I rok) do 35,5% (II rok). Oczywiście weryfikacja trendu byłaby możliwa dopiero po dwukrotnym ponownym przebadaniu I rocznika studiów (kiedy będzie on kolejno II i III rocznikiem), tym niemniej w zestawieniu z malejącym na ogół poziomem zadowolenia studentów ze studiowania, możemy postawić tezę, że studia na Wydziale Nauk Społecznych i Technicznych nie do końca spełniają oczekiwania studentów. Nawet przy uwzględnieniu, że część studentów niezainteresowanych studiowaniem na studiach II stopnia, swą decyzję motywuje innymi względami, niż dotychczasowe zadowolenie ze studiowania na WSBiP.

Odpowiedzi na pytania otwarte pozwoliły na weryfikację ocen studentów wyrażonych w pytaniach zamkniętych oraz rozszerzenie wypowiedzi studentów w tych kwestiach. Przeanalizowano częstotliwość odpowiedzi studentów na poszczególne pytania – częstotliwość wskazuje, które kwestie spotkały się z większym, które zaś z mniejszym zainteresowaniem respondentów. Zdecydowanie najwięcej uwag studenci wnieśli do harmonogramu zajęć – 58, kolejno zaś do pracy dziekanatu – 24, konkretnych prowadzących – 15, informowania studentów o ważnych dla nich kwestiach – 8, konkretnych zajęć – 7, jakości kształcenia na kierunku – 2, działalności Samorządu Studenckiego – 2. Oprócz tego wniesiono 7 uwag w kategorii „pozostałe postulaty, skargi, wnioski”.

Najwięcej uwag wnieśli studenci I roku Ekonomii I stopnia rok – 30, najmniej zaś studenci III roku Bezpieczeństwa Narodowego – 6. Uwagi studenckie były przeważnie negatywne. Wśród uwag dotyczących harmonogramu zajęć 74,13% miało wydźwięk negatywny, zaś 25,87% neutralny, wśród uwag dotyczących pracy dziekanatu 91,66% miało wydźwięk negatywny, a 8,34% neutralny, wśród uwag dotyczących konkretnych prowadzących 80,0% to uwagi negatywne, zaś 20,0% to uwagi pozytywne. Właśnie w tej

ostatniej kategorii było najwięcej uwag pozytywnych. Należy jednak mieć na uwadze, że swoje uwagi wnosili przede wszystkim studenci niezadowoleni z jakiegoś konkretnego aspektu funkcjonowania uczelni, stąd jest prawidłowością, że w każdej kategorii oceny negatywne przeważają nad neutralnymi (zawierającymi najczęściej sugestie) i pozytywnymi (zawierającymi pochwały).

Pisemne uwagi wniesione przez studentów w kwestii harmonogramu zajęć oraz pracy dziekanatu zasadniczo pokrywają się z relatywnie niską oceną tych aspektów funkcjonowania uczelni, wyrażoną w pytaniach zamkniętych. Podobnie rzecz się tyczy uwag dotyczących poszczególnych prowadzących zajęcia na danym kierunku.

W pytaniach otwartych znalazły się uwagi dotyczące 8 konkretnych nauczycieli akademickich (2 – uwagi pozytywne, 6 – negatywnych) oraz jednej pracownicy dziekanatu (uwaga negatywna). Respondenci wskazali też na konkretne aspekty w obrębie poszczególnych kategorii. Skatalogowano je w poniższej tabeli, zawierającej negatywne uwagi i neutralne postulaty studentów w zakresie funkcjonowania uczelni.

Tab. 16. Negatywne uwagi i neutralne postulaty studentów w zakresie funkcjonowania uczelni

Liczba uwag	Wskazany aspekt
26	Zbyt późne dostarczani studentom planu zajęć bądź zmian w planie zajęć, a także doraźne opracowywanie planu zajęć (nie zaś na cały semestr);
16	Zbyt późnego kończenie zajęć (w szczególności w niedzielę); sytuacje, w której zajęcia później się rozpoczynają i później kończą, a także zbyt duża liczba zajęć w czasie danego zjazdu;
14	Nieuprzejmość, niekompetencja i brak kultury pracowników dziekanatu;
13	Zbyt krótkie przerwy między zajęciami, w tym w szczególności przerwy obiadowe;
8	Sposób i jakość udzielania informacji przez pracowników dziekanatu;
4	Niewykorzystanie strony internetowej do udzielania informacji

	studentom;
3	Zbyt duża liczba zajęć z danego przedmiotu na jednym zjeździe;
3	Umieszczenie konkretnych zajęć w planie bądź brak konkretnych zajęć;
2	Sposób prowadzenia zajęć przez konkretnych prowadzących;
2	Pojemność parkingu;
2	Planowanie ćwiczeń na koniec dnia;
2	Mała aktywność działania Samorządu Studenckiego;
1	Brak możliwości wybrania lektoratu z innego języka obcego niż angielski;
1	Opłaty za wyciąganie zaświadczeń;
1	Niekonsultowanie ze studentami istotnych dla nich kwestii;
1	Zbyt duże opłaty za studia;
1	Wyposażenie sal wykładowych;

Jak wynika z powyższej tabeli ankietowani wskazywali konkretne elementy funkcjonowania uczelni, wymagające ich zdaniem poprawy. Przede wszystkim uwagę studentów zwraca zbyt późne dostarczanie studentom planu zajęć bądź zmian w planie zajęć, a także doraźne opracowywanie planu zajęć (nie zaś na cały semestr). Warto zwrócić uwagę, że ten aspekt wpływa na konieczność organizowania/reorganizowania przez studentów swojego osobistego/zawodowego życia, stąd zrozumiałym jest, iż może budzić największe kontrowersje.

3. Wnioski z badań

Badaniami „Ocena nauczycieli akademickich przez studentów Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych WSBiP za rok akademicki 2013/2014” objęto wszystkich nauczycieli akademickich kierunków Ekonomia - studia I stopnia, Ekonomia - studia II stopnia oraz Bezpieczeństwo Narodowe. Konstrukcja narzędzia badawczego – kwestionariusza ankietowego pozwoliła ponadto na uzyskanie ocen studenckich w zakresie różnych elementów funkcjonowania wydziału i uczelni. Zastosowana próba badawcza pozwoliła na uzyskanie reprezentatywności warunkującej rzetelność i wiarygodność badań. Ilościowa i jakościowa analiza studenckich ocen i wypowiedzi pozwoliła ponadto stwierdzić ich trafność. Biorąc pod uwagę powyższe można stwierdzić, że badania ocen nauczycieli akademickich spełniły swoją rolę.

Zasadnym w świetle uzyskanych wyników okazało się rozszerzenie dotychczas obowiązującego kwestionariusza ankiety z jednej strony o uwagi ogólne studentów, z drugiej zaś strony o pytania otwarte. Te pierwsze pozwolą władzom wydziału na poznanie całościowych opinii studentów o różnych, dotąd nie poddanych ocenie, aspektach funkcjonowania wydziału i uczelni, a uzyskane odpowiedzi wskazują na ewentualne pola działalności naprawczej. Z kolei pytania otwarte służyły potwierdzeniu ocen uzyskanych w pytaniach zamkniętych, a z drugiej strony pozwoliły na rozszerzenie negatywnych uwag studentów o konkretne, budzące kontrowersje wśród ankietowanych, kwestie. Dla władz wydziału analiza wypowiedzi studentów będzie pełnić pomocną rolę przy weryfikacji stwierdzonych problemów.

Zastrzeżenie dotyczące trafności w przypadku niektórych ankiet wskazują wydziałowym organom jakości kształcenia na potrzebę uświadamiania studentów o ważnej roli, jaką w praktyce funkcjonowania uczelni pełni proces ewaluacji. Przeświadczenie o wadze udzielanych odpowiedzi ma niewątpliwy wpływ na ostateczny wynik badań i ich wiarygodność.

Raport z badań zostanie przedstawiony do zatwierdzenia Wydziałowemu Zespołowi ds. Oceny Jakości Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych WSBiP. Po ostatecznym zatwierdzeniu zostanie przedłożony Dziekanowi Wydziału Nauk Społecznych i Technicznych oraz udostępniony do wglądu Rektorowi WSBiP oraz Pełnomocnikowi Rektora ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Bardzo ważnym zadaniem jest wypracowanie przejrzystych i funkcjonalnych procedur informowania osób funkcyjnych oraz osób zainteresowanych o wynikach badań, a także wdrażania działań naprawczych. Wypracowanie odpowiednich mechanizmów jest kluczowym dla samego sensu przeprowadzania ewaluacji.

Jednocześnie należy podkreślić, że badania ocen nauczycieli akademickich przez studentów są ważnym, ale nie jedynym elementem ewaluacji przeprowadzonej w ramach wydziału. Istotnym dla trafności ostatecznego wyniku ewaluacji będzie zestawienie wyników uzyskanych z niniejszych badań z oceną nauczycieli akademickich wydziału przez przełożonych, oceną przez innych prowadzących (w ramach hospitacji), a także z samooceną wykładowców, zaś w uzasadnionych przypadkach także benchmarking wewnętrzny. Dopiero synteza wszystkich składowych procesu ewaluacji pozwoli na wyciągnięcie miarodajnych wniosków.

ZAŁĄCZNIKI:

Załącznik 1. Ankieta oceniająca nauczycieli akademickich (wzór)

Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości

w Ostrowcu Świętokrzyskim

ANKIETA DLA STUDENTÓW

.....\ ROK – STUDIA NIESTACJONARNE

Dbając o poziom jakości kształcenia w Uczelni oraz przykładając znaczenie do Państwa uwag, opinii i sugestii, zwracamy się z uprzejmą prośbą o wypełnienie poniższej ankiety dotyczącej wykładanych przedmiotów oraz nauczycieli akademickich. Ankieta ma charakter anonimowy i służy wyłącznie na potrzeby wewnętrznych badań nad jakością procesu kształcenia WSBiP.

Skala ocen jest czterostopniowa, gdzie poszczególnym ocenom przyporządkowane są następujące wartości:

- 2 – ocena niedostateczny
- 3 – dostateczny
- 4 – dobry
- 5 – bardzo dobry.

Po wyborze odpowiedzi w odpowiednie pole należy wpisać znak „x”

W przypadku gdy ankietowany nie jest w stanie odpowiedzieć na jakieś pytanie lub nie ma zdania w danej kwestii należy pozostawić niewypełnione pole odpowiedzi.

W pytaniu otwartym ankietowany wpisuje odpowiedź:

I. Uwagi szczegółowe studentów

[prowadzący]	Oceny			
	2	3	4	5
1. Jasność przedstawienia materiału, /komunikatywność prowadzącego/				
2. Zaangażowanie prowadzącego w zajęcia				
3. Obowiązkowość (w tym punktualność) prowadzącego zajęcia				

4. Dostępność prowadzącego zajęcia (np. w celu konsultacji, wpisu do indeksu itd.)				
5. Kultura osobista, Nastawienie do słuchaczy okazywane przez prowadzącego				
6. Sprawiedliwość w ocenianiu studentów				
7. Wymagania stawiane słuchaczom: małe – 2, przeciętne – 3, duże – 4, bardzo duże - 5				

<i>[przedmiot]</i>				
	Oceny			
	2	3	4	5
1. Przydatność danego przedmiotu na kierunku				
2. Zgodność treści wykładanych w ramach danego przedmiotu i sposobu prowadzenia przedmiotu z oczekiwaniami studentów				

(...)

Uwagi dotyczące konkretnych prowadzących

.....

.....

.....

.....

.....

Uwagi dotyczące konkretnych zajęć

.....

.....

.....

.....

.....

II. Uwagi ogólne studentów:

	Oceny			
	2	3	4	5
1. Ogólna ocena jakości kształcenia na kierunku				
2. Ogólna ocena kompetencji i podejścia do pracy prowadzących zajęcia na kierunku				

3.Ocena dostosowania harmonogramu zajęć do potrzeb studentów				
4.Ocena pracy dziekanatu				
5.Ocena aktywności Samorządu Studenckiego				
6.Ocena przepływu informacji między Uczelnią a studentami				
7.Ocena zasobu bibliotecznego WSBiP				
8.Poziom zadowolenia ze studiowania na kierunku				
9.Czy byłbyś zainteresowany kontynuowaniem nauki na studiach II stopnia na kierunku w WSBiP (podkreśl odpowiedź)	TAK		NIE	

Inne uwagi dotyczące jakości kształcenia i osób prowadzących zajęcia na kierunku

.....

.....

.....

.....

.....

Inne uwagi dotyczące harmonogramu zajęć

.....

.....

.....

.....

.....

Inne uwagi dotyczące pracy dziekanatu:

.....

.....

.....

.....

.....

Inne uwagi dotyczące Samorządu Studenckiego i jego działalności

.....

.....

.....
.....
.....

Inne uwagi dotyczące informowania studentów o ważnych dla nich kwestiach

.....
.....
.....
.....
.....

Pozostałe uwagi, postulaty, skarg, wnioski

.....
.....
.....
.....
.....

Zał. 2. Odpowiedzi na pytania otwarte

Kierunek/rok studiów	Uwagi studentów dotyczące konkretnych prowadzących
Bezp. Narodowe I rok	██████████ - zbytnia pobłażliwość ██████████████████ niesprawiedliwie ocenia
Bezp. Narodowe II rok	
Bezp. Narodowe III rok	Koncekwencja, uprzejmość, życzliwość - wszystkie uwagi dotyczące ██████████ Niektórzy prowadzący wykłady wręcz drwili, wyśmiewali niektórych studentów ██████████ bardzo ok
Ekonomia-lic. I rok	Mam uwagi odnośnie prowadzącego ██████████ ██████████, ponieważ jego zajęcia odbywały się niezrozumiale ██████████ bardzo niekonkretnie tłumaczy i bez zrozumienia dla studenta Duża trudność z zrozumieniem wykładu ██████████ ██████████ ██████████ - zajęcia z ██████████ - ogromny zasób materiału do opanowania, nie podoba mi się sposób odnoszenia profesora do studentów ██████████ nie jest przyjemny, dołuje studentów, stwierdza, że nie są inteligentni, nie powinni studiować ██████████ niesprawiedliwie ocenia ██████████ nie potrafi tłumaczyć i wymaga rzeczy, o których nie mówiła
Ekonomia-lic. II rok	
Ekonomia-lic. III rok	██████████████████ - Pan profesor źle ocenił moją pracę. Mimo zaangażowania osoba w tym wieku powinna zakończyć już pracę na uczelni ██████████████████ - brak kontaktu słownego, brak możliwości dogadania się
Ekonomia-SUM I rok	
Ekonomia-SUM II rok	
Kierunek/rok studiów	Uwagi studentów dotyczące konkretnych zajęć
Bezp. Narodowe I rok	BHP i Ergonomia - tematy zajęć są nie na temat

	BHP i Ergonomia - prowadzący przekazuje zbyt mało treści teoretycznych
Bezp. Narodowe II rok	Potrzebne zajęcia z pierwszej pomocy Na obu specjalizacjach powinno być strzelctwo sportowe Za dużo zajęć politycznych. Brak zajęć praktycznych w zakresie zarządzania kryzysowego
Bezp. Narodowe III rok	
Ekonomia-lic. I rok	
Ekonomia-lic. II rok	
Ekonomia-lic. III rok	
Ekonomia-SUM I rok	
Ekonomia-SUM II rok	
Kierunek/rok studiów	Inne uwagi dotyczące jakości kształcenia i osób prowadzących zajęcia na kierunku
Bezp. Narodowe I rok	
Bezp. Narodowe II rok	
Bezp. Narodowe III rok	Ogólnie jestem zadowolona z jakości kształcenia. Osoby prowadzące też były kompetentne
Ekonomia-lic. I rok	Uczelnia zapewnia studentom tylko naukę jednego języka obcego. Moim zdaniem powinien być jeszcze jeden lektorat z innego niż język angielski, języka obcego
Ekonomia-lic. II rok	
Ekonomia-lic. III rok	
Ekonomia-SUM I rok	
Ekonomia-SUM II rok	
Kierunek/rok studiów	Inne uwagi dotyczące harmonogramu zajęć
Bezp. Narodowe I rok	Zbyt duże nagromadzenie zajęć jednego przedmiotu na zjazd Niektóre zajęcia ze względu na swą treść którą trzeba szybko przyswoić powinny być w godzinach dopołudniowych Za krótkie przerwy między wykładami Zajęcia z technologii informacyjnej powinny odbywać się we wcześniejszych godzinach Zbyt krótkie przerwy między zajęciami - na pewno obiadowa Raz jest 2 h. jednych zajęć, a raz jest 6 h.. Lepiej byłoby to

	wyważyć, gdyż ciężko jest wysiedzieć na jednych zajęciach
Bezp. Narodowe II rok	Długość trwania zjazdów w szczególności w niedzielę Zbyt długie zjazdy w niedzielę. Na rosół do domu
Bezp. Narodowe III rok	Harmonogram zajęć często niekompletny, nie docierały informacje do studentów Nie zawsze docierały informacje dotyczące planu zajęć na czas, czego skutkiem było niepojawianie się studentów na zajęciach Problemy w ustalaniu planu zajęć. Plan wysyłany na ostatnią chwilę Plan robiony ze zjazdu na zjazd, zmiana planu na kilka dni przed zjazdem Problemy z planem Plan zajęć powinien być dostępny na cały semestr Plan powinien być dostępny cały semestr od początku Brak planu na czas Czasem zajęcia kończyły się późnym wieczorem, a zaczynały południem. Lepiej byłoby zacząć rano, a skończyć je wcześniej Nie opracowany dokładnie Zajęcia do 20.45 są za długie Dużo zmian, mało informacji o zmianach
Ekonomia-lic. I rok	Prośba o wcześniejsze zakończenie zajęć Prośba o dłuższe przerwy obiadowe Milej by było, jeśli plany zjazdów dostawalibyśmy na początku semestru, a jeżeli nie jest to możliwe, to chociaż kilka tygodni wcześniej Za krótkie przerwy, za długi czas zajęć Prośba o wcześniejsze zakończenie zajęć niż o 20.05 Prośba o wcześniejsze kończenie zajęć Przerwa obiadowa mogłaby być dłuższa Zajęcia do godziny 20.00 są bardzo męczące Prośba o wcześniejsze kończenie zajęć Dłuższa przerwa obiadowa Zbyt krótkie przerwy Prosilibyśmy o uwzględnienie dłuższej przerwy obiadowej

	Dłuższa przerwa obiadowa, gdyż nie jesteśmy w stanie zjeść obiadu, bo 20 min. To nam zajmuje stanie w kolejce Prosimy o dłuższą przerwę obiadową Prosimy o dłuższą przerwę obiadową Prosimy o dłuższą przerwę obiadową
Ekonomia-lic. II rok	Zbyt dużo godzin w jeden dzień na każdym zjeździe Czasami w ostatniej chwili zostało się poinformowanym o zmianie w zajęciach Plan jest źle zrobiony, ponieważ jednego materiału jest na pół dnia
Ekonomia-lic. III rok	Harmonogram mógłby się wcześniej ukazywać i obejmować dłuższy okres czasu Zajęcia powinny odbywać się od godz. 8.00 do 15.00
Ekonomia-SUM I rok	Harmonogram zajęć jest niezgodny z planem zajęć w dziekanacie. Za późno docierają informacje o zmianach Plan zawiera zjazdy prawie we wszystkie święta i długie weekendy Plan zajęć jest ciągle zmieniany i za późno dowiadujemy się o zmianach O zmianach w harmonogramie zajęć student powinien być informowany wspólnie z informacją docierającą do wykładowcy za pośrednictwem wirtualnego dziekanatu Harmonogram zajęć powinien być z góry ustalony na cały semestr. O zmianach w planie powinniśmy być informowani wspólnie z wykładowcami Zbyt napięty harmonogram zajęć. Inne kierunki nie mają zajęć jak Ekonomia od 8.00 do 20.00 Zajęcia kończą się zdecydowanie za późno Harmonogram zajęć powinien być ustalany na cały semestr z góry O zmianach w harmonogramie powinniśmy być informowani wspólnie z wykładowcami Krótsze zajęcia, do 16.00-17.00 max.
Ekonomia-SUM II rok	Harmonogram przeładowany w niektóre zjazdy. Powinien być podzielony po równo Powinien być dostępny wcześniej Harmonogram zajęć przedstawiany zbyt późno

	Zbyt późno ustalony plan zajęć. Zajęcia ustalone na krótkie okresy (tj. 2 zjazdy lub tylko 1) Zbyt późne ustalanie harmonogramu zajęć. Źle rozplanowany Harmonogram ustalany zbyt późno. Plany jedynie na kilka zjazdów, nie na cały semestr. Zajęcia źle rozplanowane (na ostatnim zjeździe nowe przedmioty)
Kierunek/rok studiów	Inne uwagi dotyczące pracy dziekanatu
Bezp. Narodowe I rok	Panie pracujące w dziekanacie są nieuprzejme w stosunku do studentów Panie są często bardzo niemiłe Mało uprzejma obsługa studentów Niekompetencja Pań pracujących w dziekanacie, nieprzychylność do do próśb i potrzeb studentów Praca, choć może lepiej stwierdzić - podejście osób zatrudnionych w dziekanacie zauważalnie poprawiła się od ostatniej ankiety (miejmy nadzieję, że już tak zostanie, miłe zaskoczenie) Nie rozumiem czemu płacąc czesne muszę jeszcze płacić za wyciąganie zaświadczeń, np. o tym, że uczęszczam do szkoły. Trochę to bez sensu. Zdarza się też czasem, że gubią czyjeś dokumenty składane prosto do dziekanatu, mówiąc, że nic się nie stało Panie nie są zbyt miłe w stosunku do studentów Utrudniają życie studenta, nie podchodzą z pomocą Niemiła obsługa pracy dziekanatu
Bezp. Narodowe II rok	Więcej uśmiechu i miłej obsługi studentów
Bezp. Narodowe III rok	Panie niezbyt uprzejme
Ekonomia-lic. I rok	Panie z dziekanatu powinny być bardziej przyjazne i uprzejme
Ekonomia-lic. II rok	Bardzo niemiłe i niekompetentne osoby pracują w dziekanacie. Aby uzyskać jakąkolwiek informację lepiej zadzwonić niż iść osobiście Niemiłe panie w dziekanacie, niemiła obsługa, nieuprzejme i niesympatyczne, wielu moich znajomych się z tym spotkało Niemiła obsługa, panie niekompetentne i nieuprzejme Bardzo niemiła obsługa w dziekanacie, panie w ogóle robią łaskę, że pracują Udzielanie informacji słabe

	Obsługa w dziekanacie jest fatalna, ciężko uzyskać informacje, panie są nieuprzejme i niekompetentne. Nawet telefonicznie nie można uzyskać informacji. Pracownicy ci nie zdają sobie chyba sprawy, że to oni są dla studentów, a nie odwrotnie. Dzięki studentom mają pracę. Uważam, że jest wiele osób, które mogłyby je zastąpić i wykonywałyby tę pracę dużo lepiej. Moją opinię podziela wiele innych osób, nie tylko z naszej grupy. Niemiała obsługa w dziekanacie, telefonicznie również
Ekonomia-lic. III rok	Trudno się czegoś dowiedzieć. Jedna pani jest niemiała Panie w Dziekanacie rozmawiają przez tel. prywatny w czasie obsługi interesanta. Brak zainteresowania ze strony niektórych Pań studentem. Informacje udzielane są na siłę
Ekonomia-SUM I rok	Nigdy nic nie wiedzą Panie informują o nieobecności wykładowcy dopiero, kiedy studenci ingerują sami
Ekonomia-SUM II rok	Pani [REDAKTOWANE] była bardzo znerwicowana i nieprzyjemna. Teraz jest troszę lepiej Panie mogłyby być bardziej przyjazne i rozumieć studentów. Czasami można było wywnioskować, że ktoś pracuje tam za karę
Kierunek/rok studiów	Inne uwagi dotyczące Samorządu Studenckiego i jego działalności
Bezp. Narodowe I rok	
Bezp. Narodowe II rok	
Bezp. Narodowe III rok	Brdziej aktywnie powinien działać
Ekonomia-lic. I rok	
Ekonomia-lic. II rok	Słabo działa, nikt nawet nie słyszał o Samorządzie Studenckim
Ekonomia-lic. III rok	
Ekonomia-SUM I rok	
Ekonomia-SUM II rok	
Kierunek/rok studiów	Inne uwagi dotyczące informowania studentów o ważnych dla nich kwestiach
Bezp. Narodowe I rok	Plan zajęć przedstawiany przed samymi zjazdami
Bezp. Narodowe II rok	
Bezp. Narodowe III rok	
Ekonomia-lic. I rok	
Ekonomia-lic. II rok	

Ekonomia-lic. III rok	Właściwe i przydatne jest informowanie ogłoszeniem na stronie studenta Więcej informacji i kwestii z danym kierunkiem na stronie internetowej
Ekonomia-SUM I rok	Bardzo słaby przepływ informacji Brak informacji dotyczących wszelkich zmian Informacje dotyczące planu zajęć powinny być przekazywane z wyprzedzeniem min. 3 dni
Ekonomia-SUM II rok	Zbyt późno Studenci nie są brani pod uwagę przy ustalaniu ważnych dla nich kwestii
Kierunek/rok studiów	Pozostałe uwagi, postulaty, skargi, wnioski
Bezp. Narodowe I rok	Niewygodne krzeselka w salach Parking jest zbyt mały
Bezp. Narodowe II rok	
Bezp. Narodowe III rok	Panie sprzątaczkę udzielają więcej informacji jak w dziekanacie
Ekonomia-lic. I rok	Dłuższe przerwy obiadowe
Ekonomia-lic. II rok	
Ekonomia-lic. III rok	Brak miejsc parkingowych
Ekonomia-SUM I rok	Zbyt duże opłaty za czesne
Ekonomia-SUM II rok	Wreszcie jest mydło w toalecie